

Kultur / Bøger

Vi giver tingene videre til vores børn

Niels Larsen Stevns: Vår. To nøgne mænd, der planter et træ. 1938-39 / SMK

ANMELDELSE / 11.01.17

Karl-Emil Heiberg bevæger sig elegant mellem universelle og partikulære betragtninger i *Familiedigte*, som er en underspillet men tankevækkende digtsamling om et menneskes skiftende positioner i en familie.

Mathilde Moestrup

Det fortællende jeg i Karl-Emil Heibergs *Familiedigte* er selv klar over, at han både behandler et levet, eventuelt selvbiografisk liv og samtidig beskriver noget alment, noget som skaber identifikation fra læserens side. Bogens første digt koketterer med dette spænd:

»Forældre/ bedsteforældre/ oldeforældre/ de har altid altid hund/ eller aldrig hund men altid kat/ eller aldrig kat/ men så fugle/ eller fisk«

I digtet knyttes en egenskab kategorisk til forældrene, bedsteforældrene og oldeforældrene – de har altid hund – for så i næste linje at blive modsagt, hvorefter en ny egenskab præsenteres og modsiges. Tilbage står man som læser med det omfattende koncept familie: alle har eller har haft forældre, ingen kan

undsige sig dette. Men hvilken betydning har det egentlig at stå over for disse familieroller eller ligefrem selv at skulle indtage dem? Det er den slags spørgsmål, *Familiedigte* på sin egen naivistiske måde stiller helt fra første digt.

Karl-Emil Heiberg er uddannet fra Forfatterskolen, og *Familiedigte* er hans anden digtsamling. Bogen falder i otte titelløse dele, som er adskilt af halvfjerds- mørkebrune faneblade. Hver del rummer fra tre til otte digte. De er registrerende og erindrende, og jeget er i udgangspunktet tilbagetrukket. Vi er i København, på arbejdspladsen, i hjemmet eller på vej gennem byen. Der er et du, som i de første digte lader til at være jeg-fortællerens barn, men som senere hen er en henvendelse til samme barns mor, den elskede.

Det har en fin effekt at lade forældrene, bedsteforældrene og oldeforældrene stå ensomme side om side med de husdyr, som de måske, måske ikke har i bogens første digt. Det visker tavlen ren og tillader *Familiedigte* at behandle sit tema på en fordomsfri og usentimental måde. Digtsamlingen kunne for eksempel let have været en bog om den moderne far og hængt fast i den slags stereotyper: jeg-fortælleren arbejder som smed og namedropper James Joyce, så der ville være rigelige klichéer at problematisere eller påskønne. Men dette undgås nænsomt. En ung mand sagde til mig forleden: jeg mærker ikke den der modsætning mellem at være omsorgsfuld og mand. Det gør *Familiedigte* heller ikke. Derimod bruger bogens jeg-fortæller faderskabet til at mindes sin egen barndom:

»når vi om lidt kører cyklerne frem/ vil de blege skyer over Botanisk Have/ være lyserøde/ og månen vil stå som et tegn/ min far sang Morgenstund har guld i mund/ på vej til børnehaven/ og jeg syntes det var utroligt med Søerne/ at de bare lå der«

Beskrivelsen af cykelturen til børnehaven er så smuk, at den er hele bogen værd. Den binder oplevelsen af at sidde på enten voksen- eller barnecyklen – at være forælderen eller barnet – sammen til én oplevelse. Derudover er citatet et eksempel på, hvordan det i *Familiedigte* er det geografiske, der binder erindringen og nuet sammen. For eksempel besøger jeget også Søerne senere i bogen, men da tillægges de en helt anden symbolik: »Det var askegråt i morges over Søerne/ og svanerne lyste hvidt«. Søerne bliver det partikulære sted, som jeget genbesøger, men hvis skiftende symbolik rummer en universel erkendelse: Steder og genstande forandres hele tiden, for livet bliver ved med at foregå de samme steder, men det er aldrig det samme.

Familiedigte handler ikke om en traumatiserende barndom eller om at ønske at fjerne sig fra eller nærme sig ens ophav. Bogen betegner nærmere alle de steder og hændelser, der strømmer forbi, alle de gentagelser, som binder barndommen og voksenlivet sammen, og spørger sig selv, hvad man dog skal stille op med dem. Der er en stor ængstelighed forbundet med dette spørgsmål, fordi det hele tiden ses i lyset af selv at være blevet forælder. Heiberg skriver for eksempel:

»Vi giver tingene videre til vores børn/ alt kan gå galt/ det er en skræmmende magt/ som en skygge der hænger ved/ som det der blive sagt i vrede/ og tilgivet/ men aldrig glemt/ vi måler tiden gennem vores børn«

Når man er forælder er ens handlinger fatale – lige så fatale som ens egne forældres handlinger var det. For man er hele tiden i gang med at give tingene videre. Det forekommer dystert og skræmmende i ovenstående citat, men uendeligt smukt i det med cyklerne. Fataliteten er altså hverken god eller ond, men et vilkår som alle der har eller er forældre, er underlagt.

Titlen *Familiedigte* lover alt og intet, og det er ikke bare befriende, men også meget passende. Digtsamlingen nægter nemlig at rubricere begrebet familie, men afsøger derimod det almene i ét (familie)liv. Det er bevægelsen fra de følsomme og nuancerede registreringer hos det sansende jeg til de almene overvejelser om hvad det vil sige at indgå i en familie, som er bogens store styrke. Heibergs digte er skarpe og sansende – men aldrig kategoriske, og derfor giver de plads til mange forskellige slags læsere.

FAKTA

Karl-Emil Heiberg

Familiedigte

107 sider, 129,95 kr.

Korridor